

Justitsministeriet

Civil- og Politiafdelingen

Kontor: Politikontoret
Sagsnr.: 2005-150-0063
Dok.: DRA20308

Besvarelse af spørgsmål nr. 17 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del).

Spørgsmål:

”Af retsplejelovens § 1008, stk. 4, 2. pkt. fremgår, at retten i domme om dømtes sagsomkostninger i straffesager kan begrænse omkostningsansvaret, når retten finder, at dette ellers vil komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår. Hvordan foretages denne vurdering af betalingsevnen set i forhold til reglerne om gældssanering?”

Ministeren bedes redegøre for politiets satser ved inddrivelsen af sagens omkostninger. Kan ministeren herunder bekræfte, at satserne er væsentligt lavere, end hvad der anvendes i det offentlige i øvrigt?”

Svar:

For en mere generel beskrivelse af reglerne i retsplejelovens kapitel 91 om sagsomkostninger i straffesager henvises til Justitsministeriets besvarelse af 26. juli 2004 af spørgsmål nr. 196-198 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. Del – bilag 659).

Som det fremgår af besvarelsen, er der i retsplejelovens § 1008, stk. 2-5, fastsat en række begrænsninger i den domfældtes forpligtelse til at betale sagens omkostninger.

Det fremgår således af retsplejelovens § 1008, stk. 4, at retten bl.a. kan begrænse omkostningsansvaret, når den finder, at dette ellers ville komme til at stå i åbenbart misforhold til domfældtes skyld og vilkår.

Spørgsmålet om bestemmelsens anvendelse i praksis er bl.a. behandlet af Hans Gammeltoft-Hansen m.fl. i Kommenteret Retsplejelov, bind 3 (7. udgave, 2004), side 502f, hvoraf det fremgår, at bestemmelsen i praksis fortrinsvis har fundet anvendelse, når det efter en lovændring har

været nødvendigt at føre nogle sager gennem alle instanser for at få fastlagt den fremtidige praksis. I sådanne sager har bestemmelsen således medført, at den domfældte ikke er blevet pålagt at betale sagsomkostninger, som i stedet er blevet pålagt statskassen at betale.

Om fastsættelsen af en skyldners rådighedsbeløb i forbindelse med en gældssanering fremgår bl.a. følgende af betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering, side 138 ff:

”Efter gældssaneringsagen er indledt, og skifteretten har tilvejebragt relevante oplysninger til sagens behandling, jf. konkurslovens § 210, opfordrer skifteretten skyldneren til at fremkomme med forslag til gældens sanering. Forslaget skal ledsages af en opgørelse af skyldnerens og den øvrige husstands indtægter og udgifter, jf. konkurslovens § 213, 1. og 2. pkt. Dette budget skal vise skyldnerens og dennes husstands månedlige indtægter og udgifter, således som disse vil være, såfremt der afsiges gældssaneringskendelse, idet dette budget danner grundlag for skifterettens vurdering af det økonomiske indhold af gældssaneringsforslaget.

[...]

Der har udviklet sig en righoldig retspraksis vedrørende udfærdigelsen af skyldnerens budget. Budgettet opdeles i *indtægter*, hvor enhver form for faste og kendte indtægter som udgangspunkt skal medtages i budgettet, og *udgifter*, hvor en række faste og kendte udgifter, der er nødvendige til at opretholde husstandens beskedne livsførelse, medtages. Herudover skal husstanden have et uspecificeret beløb til nødvendige leveomkostninger, som f.eks. mad, tøj, aviser, tandlæge og fritidsaktiviteter. Dette udgiftsbeløb betegnes som *rådighedsbeløbet*, idet skyldneren selv har rådighed over anvendelsen.

[...]

En spørgeskemaundersøgelse foretaget i 1998 blandt landets skifteretter – med en besvarelsesprocent på 86 – viste, at der var stor forskel på typen af de individuelle udgiftsposter, der tillades medtaget i budgettet. En del af skifteretterne tillod f.eks. udgifter til hunde-, ulykkes- og livsforsikring, leje af TV og hårde hvidevarer, privat- og efterskole, Falck-abonnement, tandlæge, briller, ydelse til trossamfund, samvær med børn og kontaktlinser mv. medtaget på budgettet, mens andre skifteretter henviste skyldnerne til at afholde de samme udgifter af rådighedsbeløbet.

Der er ikke i konkursloven fastsat nogen beløbsmæssig ramme for størrelsen af rådighedsbeløbet. De fleste skifteretter har imidlertid fastsat (vejledende) satser for størrelsen på rådighedsbeløbet. Den ovenfor beskrevne spørgeskemaundersøgelse viste, at 80 procent af de skifteretter, der besvarede spørgeskemaet, havde fastsat (vejledende) satser for rådighedsbeløbet.

Af undersøgelsen fremgik det, at rådighedsbeløbet ved skifteretterne i 1997/98 for enlige varierede mellem 2.500 kr. og 3.500 kr., for par mellem 4.000 kr. og 6.000 kr., og for børn mellem 800 kr. og 1.500 kr. pr. barn. Enkelte skifteretter oplyste, at de nedsatte rådighedsbeløbet pr. barn, når skyldneren havde mere end et barn, og nogle skifteretter anvendte et højere rådighedsbeløb for børn, hvis skyldneren var enlig forsørger. [note: Sø- og Handelsretten opererer i 2004 med vejledende satser på 3.500 kr. for en enlig og 6.000 kr. for et par, med tillæg af 1.100 kr. pr. barn med to forsørgere og 1.300 kr. pr. barn med en enlig forsørger, dog således at der ved flere børn kan ske en skønsmæssig nedsættelse af det samlede rådighedsbeløb.]”

Til brug for den del af besvarelsen, der drejer sig om politiets inddrivelse af sagsomkostninger, har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende:

”Der er fastsat nærmere regler om opkrævning og inddrivelse af blandt andet sagsomkostninger i bekendtgørelse nr. 394 af 17. maj 2001, (bødebekendtgørelsen).

Det fremgår af bekendtgørelsens § 23, stk. 1, at betales en bøde ikke, inddrives den af politiet, medmindre politiet skønner, at inddrivelse ikke er muligt eller væsentligt vil forringe skyldnerens levevilkår. Det samme gælder for konfiskationsbeløb og sagsomkostninger. Det fremgår endvidere af bekendtgørelsens § 23 stk. 3, at der i de enkelte tilfælde kun må træffes afgørelse om indeholdelse i skyldnerens indtægter i et omfang, som sikrer, at skyldneren har det nødvendige til sig selv og til husstandens underhold.

I vejledning nr. 11 af 5. februar 2003 om opkrævning og inddrivelse m.v. af bøder, konfiskationsbeløb og sagsomkostninger samt eftergivelse af bøder og konfiskationsbeløb (bødevejledningen) er det anført, at spørgsmålet om afdragsvis betaling og henstand blandt andet skal afgøres ud fra skyldnerens aktuelle betalings- evne.

Det fremgår af vejledningens kapitel 4 om henstand med betalingen, at der ved beregningen af skyldnerens betalingsevne tages hensyn til den eventuelle forbedring eller forringelse af skyldnerens økonomiske levevilkår, som fremkommer ved, at skyldneren har daglig fælles hushold med andre. Betalingsevnen beregnes da som svarende til de pågældendes samlede månedlige indkomst efter skat og fratrukket betaling af eventuel anden gæld til det offentlige. Det er en forudsætning, at eventuelle afdrag og beløb, der inddrives, kan dækkes af skyldnerens indkomst. Til husstanden hører blandt andet hjemmeboende børn under 18 år, overfor hvem skyldneren har forsørgerpligt. Børneydelse medregnes ikke ved opgørelsen af indkomsten.

Det fremgår endvidere af vejledningen, at den gæld, som politiet har pligt til at inddrive, skal tilfalde statskassen. Staten som kreditor skal ikke vige for privat gæld. Det er dog praksis at vige for udgifter til bolig, til energi, forsikringer, til børnepasning og bidragsforpligtigelser, samt nødvendige medicinudgifter, almindelige telefonudgifter (men ikke internetudgifter), radio og TV licens, transportudgifter, samt udgifter, der er led i den pågældendes erhverv eller beskæftigelse, herunder fagforeningskontingent. Der foretages efter fast praksis yderligere et fradrag til sikring af, at skyldneren har det nødvendige til sig selv og til husstandens underhold. Størrelsen af dette fradrag kan fastsættes efter en konkret vurdering, dog således at der som udgangspunkt foretages et fradrag på 2.300 kr. pr. voksen person, som indgår i det fælles hushold, samt 750 kr. pr. barn under 18 år.

Direktoratet for Kriminalforsorgen er ikke i besiddelse af oplysninger, der kan give et samlet og dækkende billede af, hvilke retningslinjer og vejledende satser der anvendes ved inddrivelse inden for den offentlige sektor i øvrigt, herunder kommunerne.

Skatteministeriet har som bekendt fremsat lovforslag om oprettelse af en fælles restanceinddrivelsesmyndighed, som skal stå for inddrivelsen af gæld til det offentlige – herunder sagsomkostninger. Der vil i forbindelse med oprettelsen af en sådan myndighed også skulle ses på muligheden for harmonisering af de bagvedliggende inddrivelsesregler, herunder reglerne om vurdering af skyldneres betalingsevne.”